

Tõstamaa Tuuled

Tõstamaa valla
ajaleht
Nr. 9(21)
oktoober, 1997.

KOLMKÜMMEND AASTAT SAJANDI ÜLEUJUTUSEST

Egas kuupäevaliselt meile suurt meelde ei jää. Lähedaste sünnid, surmad, mõnel ka pulmapäev(ad). Vanematel inimestel mõned sõja-sündmused, küüditamispäevad... Rannarahvale on mällu jäänud oktoobritorm kolmkümmend aastat tagasi 18. oktoobril 1967.

Kuuskümmend seitse oli tormide aasta. Juba augustis ilmataat proovis ja sellepärast vist kurjakuuluvat ilmaennustust eelmisel öhtul ei antud. 18. oktoobri hommikul lõppes Värati bussil Juhani-Jüri talu juures tee otsa. Tõstamaa lahe sopp (Lõõba lõpp) oli laienenud üle karjamaa ja tee põllule. "Kas suitsuahju korstnad veel püsti on?" ohkasid naised bussis. Bussijuht oli julge mees, sõitis madalast veest läbi. Kalatehas oli alles. Kadunud oli Kuldi kivi ja pool Suti nasva. Lained tulid üle nasva otse Irbe väina poolt. "See kant lõikab," arvas Olevi Jakob, Kihnumaa mees. "Kisub Gotlandi kalda kuivaks ja aab ning läbi Domasnessi kogu vee Tõstamaa alla". Kalatehase sadamas oli vesi kaist kõrgemal. Lained võtnud, mis järele andis: paadid kuivale virutatud, pumbaputkad

purustatud, elektriliinid maas. Soolamistsehhides vesi üle kummisääriku ja seal ulpisid tühjad tünnid. Lained olid soolakuuri uksed purustanud ja sadakond tonni soola sulatanud. Kastiriidad ümber löödud ning kogu õu oli kaste täis segamini rooprahi ja adrugaga. Seda andis mitu nädalat koristada.

Kolmkümmend aastat tagasi anti Väratis heeringatele külma suitsu. Selleks oli üsna veepiiril väike hoone ja töö käis seal ööpäevad. Ööseti oli üksainus noorik, kes heeringaid sussitas. Tormiöö! kadus elekter ja lained hakkasid vastu uksi peksma. Noorik ronis pakkimislauale hommikut ootama: küll andis päevalgust oodata.

Tõstamaa kalatehasele allusid Matsi ja Lao kalapunkt. Matsiga sai telefoniühenduse, suuri purustusi ei olnud, tee Saulepi laidude juures laialt üle ujutatud. Lao telefon oli tumm. Linnast tulnud veoauto sisse ei pääsenud ja auto juhi sõnul on Manilaiule tekkinud sõsarsaar. Tehase juhataja Eduard Anila oli mures, äkki on inimestega, kes kalapunkti väikes-

Kolm julget astuvad Laolt läbi vee. Kahel esimesel oli piimanõu kaasas, et lastele piima tuua. Kolmas küsis: "Kas Pootsi pood alles on?"

tes majades elasid, midagi juhtunud. Juba oli plaanis helikopter kutsuda. Kuhu see oleks tormis maabunud? Läksime kolmekesi veoautoga uurima. Kui Kordoni talust edasi vesi vastu tuli, läks Anila paremale, mina vasakule autoastmele, et mitte kraavi sõita. Sellest ei tulnud välja, sogane vesi ja lained segasid nägemist. Tagasi. Kaikad kätte ning kraave kobades saime palju kaugemale, aga jällegi tuli tagasi sõita, mootor hakkas tursuma, jäi koraks seismagi. Veest piiratud kalapunktis meid märgati. Kolm julget hakkasid läbi vee astuma. Mõnes kohas ulatus vesi rinnuni. Saime teada, et purustused on suured, kahjustusi on ka elanikel. Järgmisel päeval Laol käies oli pilt kole. Majade ümber kümnend uppunud kodujänesed. Laine oli nende puurid pukkadelt alla löönud.

Öhtul torm vaibus. Pärnu ilmajaam mõõtis sel päeval merevee kõrguseks 253 sentimeetrit üle Kroonlinna nulli. See oli sajandi suurim üleujutus. Järgmisel aastal hakati Lao teed kõrgemaks tegema.

Üleujutus ja purustused Tõstamaa kalatehase kait.

Andrei Udu

MAAKORRALDAJATE TÖÖTOAST...

Toome teieni viimased vallavalitsuse korraldused maa tagastamise, ostueesõigusega erastamise ja kompenseerimise kohta.

1.Tagastamise korraldused on tehtud:

küla	maaüksus	omanik	pindala
Rammuka	Keskpõllu	Ruth Gross	24,5 ha
Värati	Kuru Uuetoa	Harri Herbert Kiirats	5,4 ha
	Kadaka Kuru		14,6 ha
Kavaru	Liu	Ardaleon Prees	10,4 ha
Tõhela	Peetre Ansu	Endel Tuisk	21,7 ha
Kavaru	Aavanuki	Tiiu Palu	20,6 ha
Männikuste	Tiidu(end. Männikuste Karli)	Tiit Tomiste	3,7 ha
		Peep Tomiste	
Värati (Heinlaid)	Tikusepa	Paul Karlep	10,6 ha
Tõstamaa	Varbla mnt. 18	Eevi Reinup	0,22 ha
Tõstamaa	Varbla mnt. 26	Tiiu Saar	0,3913 ha
		Hunor Kukk	
Tõstamaa	Varbla mnt. 28	Arseni Vilgats	0,395 ha
Tõstamaa	Varbla mnt. 40	Helmi Udu	0,3165 ha
Lao	Kaapre	Sinaida Rees	19,1 ha
Lao	Pileõue	Mati Roossaar	18,0 ha
Päraküla	Reinu	Elli Reinu	85,9 ha

2.Erastamise korraldused on tehtud:

Tõlli	Nõmme	Niina Allikas	2,65 ha
Ermistu	Jaanitaguse	Olev Juurik	49,8 ha
Ermistu	Järve	Edgar Juurik	10,004 ha
Kastna	Silvet	Leida Palumäe	1,8637 ha
Päraküla	Võhma	Katrin Palginõmm	4,6 ha
Tõstamaa	Metsa 16a	Andres Verte	0,4031 ha
Kavaru	Nurme	Arvo Kaljurand	4,9645 ha
Värati	Sõgeda	Meelis Pert	2,6916 ha
Kavaru	Tene	Jaan Rubin	3,1 ha
Ermistu	Kopli	Taimi Reivelt	25,2 ha
Ermistu	Tolli	Mai Karus	34,2 ha

3.Maa on riigi omandusse jäetud kahel korral

Tõstamaa alevikus	Eesti Mobilitelefone maa	0,3741 ha
Tõstamaa alevikus	Postkontori maa	0,1017 ha

4.Kompensatsioonikorraldusi on tehtud seise.

*Helle Vahemäe
Heino Laanemets*

HINGAMISTEEDE ÄGEDAD NAKKUSED

11 FAKTI

- Meie kliimavööndis on ägedad hingamisteede nakkused ühed kõige enam levinumad haigused. Keskmiselt on täiskasvanud neist tabatud 2 - 3, lapsed 4 - 5, lasteaialapsed isegi 6 - 8 korda aastas.
- Ägedaid hingamisteede nakkusi kutsutakse rahvapäraselt külmetuseks, nohuks, gripiks või tatitõveks. Arstlikult selgitatakse välja enim tabatud hingamisteede osa ja siit tuletatakse haiguse nimi, näiteks ninaneelu-, kõri, hingetoru, või bronhide põletik.
- Haigustunnusteks on palavik, vesine nina, valu kurgus ja neelamisel, kähi sev hääl, kratsimistunne rinnus, üldnähitudest peavalu, nõrkus, isutus ja loidus.
- Haigust ei põhjusta külmetus vaid 95 - 98 % juhtudest viirusinfektsioon. On sageli imestatud, et kuidas ma küll võisin haigeks jääda, ma pole ju üldse külma saanud, või vastupidi, inimene on otseselt külma käes olnud või külma vette kukkunud, kuid võta näpust, haigeks ei ole jäänud.
- Tuntakse paarkümmend sagedasemat haigust põhjustavat viirust kümnete ja sadade alaliikidega. Sagedasemad neist on rino-, ade-no-, paragripi-, gripi-, korona-, ehho-, kokksaki viirused. Haiguse avaldumise alusel võib vaid oletada üht või teist tekitajat, täpsem uurimine on võimalik vaid spetsialiseeritud laboris. Praktikas pole sel leil erilist tähtsust, sest see ei muuda üldjuhul haiguse kulgu ega ravi.
- Haigust põhjustavad viirused levivad piisknakkusena - haigestunud inimese köhatamisel või aevastamisel väljapaiskuvad lima- piisakestes sisalduvad viirused võivad kanduda mitmekümne meetri kaugusele, jäädes tundideks ruumi hõljuma, olles seejuures ka tõvestavad. Viirused tungivad organismi hingamisteede kaudu. Haiguse peiteperiood kõigub paarist tunnist 3-4 päevani.
- Haigestumist aitab ära hoida kokkupuute vältimine haigestunud inimesega, samuti eemalehoidmine rahvarohketest kohtadest haigestumise kõrgperioodil (poed, bus-sid, kollektiivid. jm.). Haigestumise vähendamisel on oluline ka organismi vastupanuvõime tõstmine karastamise, mitmekesise toitumise ja regulaarse liikumise abil. Haigestumist on võimalik suure tõenäosusega vähendada ka lastes ennast süstida erilise vaktsiiniga (sellest allpool).
- Haigestumise korral on kõige tähtsam olla haige. Vajalik on mõnus ja säästev kodune režiim - soojad raviteed, vajadusel valu- ja palavikku alandavad ravimid, head mõtted, vaikne muusika, mõnus juturaamat või ka lihtsalt magamine. Haiguse paranemine on nõnda palju kiirem kui püstijalu põdemine. Ei tohi unustada, et liikudes ringi haigena, levitame tahtmatult haigust tervetele. Haigena peab kindlasti vältima lasteaia või vanadekodu külastamist. Süütuna näival aevastamisel võib olla väga tõsised, isegi surmaga lõppevad tagajärjed.
- Ägedate hingamisteede nakkuse nähud taanduvad tavaliselt 3 - 4 päevaga. Arstiabi otsimisel pole sügavat mõtet haiguse esimestel päevadel. Saadavad soovitusel on üldised ja tuntud kõigile. Võtke ühendust arstiga kui palavik püsib kõrgena ilmutamata alanemistendentsi, peale mõningast paranemist on tekkinud haiguse uus süvenemine, lisandunud on valu kõrvas või põse - lauba piirkonnas, tugev köha. Kui on haigestunud vanur, väikelaps või imik, on soovitatav alati arstiga kas või telefoni teel nõu pidada edasise ravi üle.
- Kuna tegemist on viirusnakkusega, siis bakteritele toimivad antibiootikumid haigusekulgu ei mõjusta, mõnel juhul võivad need isegi anda palju tõsiseid tüsistusi. Ka on rahva seas tuntud antibakteriaalsed vahendid (tetratsükliin, ampitsilliin, biseptool) küllaltki kallid, nende kasutamine võrduks niisiis otseselt raha mahaviskamisega.
- Ägedate hingamisteede nakkuste sagedasemateks tüsistusteks on keskkõrvapõletik, ninakõrvalkoobaste põletik, kopsupõletik, südamekahjustus. Tüsistusi aitab vältida õige režiim haiguse esimestel päevadel.

PALAVIK

- Palavikuks nimetatakse kehatemperatuuritõusu üle 37-37.5 kraadi mõõdetuna kaenla alt. Pärasoole kaudsel mõõtmisel (imikutel ja ettevaatlikult) on näit keskmiselt 0,5 kraadi kõrgem.
- Palavik on mingi haiguse tunnus, mitte iseseisev haigus. Sagedasemad palaviku põhjustajad on ägedad hingamisteede põletikud.
- Palavik tekib organismi vastureaktsioonina nakkusele, aidates nõnda kiiremini jagu saada nakkust põhjustanud viirusest või bakterist.
- Palavikku ei tohi karta. Palavik kuni 38,5 - 39,5 ja isegi kõrgem ei ole ohtlik. Palaviku tekkides ei tohiks kiirustada selle alandamisega.
- Palaviku alandamine on vajalik, kui sellega kaasub rahutus, üldine halb enesetunne, teadvuse-, südamegevuse häired või kui varasemast on teada palavikupuhused krambid.
- Käepäraseim vahend palaviku alandamiseks on aspiriin või parat-

setamool tableti, siirupi, ravimküünlaga, limonaadi vm. kujul. Tähelepanu! Aspiriin ei sobi lastele alla 6 - 7 eluaasta. Seetõttu on soovitatav igasse koduapteeki muretseda pigem paratsetamooli. Paratsetamool on tuntud ka tülenooli, pamooli, alvedooni, panadooli ja atsetaminofeeni nime all.

• Paratsetamooli annustamisel on vaja arvestada ravimi hulka ja laste puhul ka kehakaalu. Soovitatavad annused on täiskasvanutele ja üle 12 a. lastele 0,5 - 1 g (1-2 suurt tabletti) iga 4 - 6 tunni järel. Alla 12 a. lastele on soovitavaks annuseks 10 - 15 mg keha kaalu iga kilogrammi kohta kuni 5 korda ööpäevas. Näiteks on vaja alandada väikelapsel kaaluga 10 kg. palavikku, eeltoodu alusel korrutatakse 10 (kilo) 15 (milligrammiga) ja saame ühekordseks annuseks 150 mg. (See on umbes veerand suu-

rest tabletist) Selliseid annuseid tohib anda kuni 5 korda ööpäevas. Paratsetamool on siirupina eriti sobiv väikelastele, seejuures on vajalik lähtuda pakendil toodud juhendist, mis on igal ravimitootjal veidi erinev. Mõnekuustele laste on sobiv ravimküünlal. Vajalik on teada, et paratsetamooli pärasoolekaudne annus on sama toime saamiseks suukaudsest 1,5 - 2 korda suurem.

• Kui palavik püsib, hoolimata piisavast ravimi annusest on vajalik kehatemperatuuri alandamine füüsiliste võtetega. Mõned soovitusel. Mõnusamini on talutav keha ülehõõrumine toasooja veega. Haigneõõdi kõrvale võetakse kausiga 1 - 2 liitrit toasooja vett. Käsi kastetakse vees märjaks ja hakatakse silitama alul lapse üht kätt kuni vee kuivamiseni, seejärel teist kätt, rinda, selga, jalgu kuni ring on

täis. Selleks kulub aega u.10-15 min. Tekkiv vedeliku auramine kehapinnalt põhjustab naha, - seejärel ka kehatemperatuuri alandamise. Võimalik on ka jaheda veepudeli asetamine kaenla alla ja kubemesse. Nendes piirkondades asuvad suured veresoone, mille kaudu toimubki kehatemperatuuri alanemine. Kui eeltoodud võtted on toimeta ja lapse seisund halveneb, võib kasutada ka mähkimist jaheda veega niisutatud linadesse.

• Kui lapsel on kalduvus palavikurampide tekkeks, on vaja arstiga eelnevalt nõu pidada. Selleks puhuks peavad kodus varuks olema veel mõned ravimid.

Madis Veskimägi
Tõstamaa Arst

RAHVA MÄLU TALLETAMINE

29. septembril tehti Tartus Eesti Rahva Muuseumi näitusemajas kokkuvõtteid arvult juba 39. etnograafilise ainese kogumise võistlusest ning premeeriti paremaid kirjasatjaid. Kokku tuli võistlusele 171 tööd 144 autorilt kogumahuks 4800 lk. sealhulgas 471 fotot. Konkursi peateemal "Jalgratas, auto, raadio, televiisor" kirjutati 122 tööd, vabal teemal laekus 49 tööd. Autoriteks on põhiliselt vanemad inimesed, mis pole ka ime, sest nende elu jooksul on kogunenud palju põnevaid mälestusi, mida alles pensionipõlves on mahti kirja panema hakata. Sellegipoolest löi kaasa ka nooremast rahvast, eriti koolidest, kus koduloo-uurimine on heal järjel. Vanimaks kirjasatjaks osutus 101. aastane vanahärra Eduard von Toll Saksamaalt, kel hoolimata väga kõrgeast on jätkuvalt hea mälu ja kõik märkmed kirjutab üles oma käega.

Mõned eakad kirjamehed väitsid, et neil on vähe aega: kõike, mida tahetakse üles kirjutada, olevat sedavõrd palju, millest võib teha jä-

relduse, et põnevad etnograafilist ainet on meie ümber piisavalt. Pisut lahtiste silmadega enda ümber vaadates näeme, et tegelikult võib pea igast eestlasest kirjutada harrava sisuga raamatu, sest meie rahva ajalugu on sedavõrd kirev ja sündmusterohke.

Kirjasatjate päeval märgiti mitmel korral ära ka Tõhelast pärit Vaike Hängi, kes on Tõstamaa kihelkonnaga lugu uurinud juba 20 aastat. Selle aja jooksul on ta kaardistanud 43 küla ning kokku umbes 900 elupaika. Tänavu olid tema vaatluse all Kopli, Lao ja Sepa külad Pootsi kandist.

"Arhiividest ümberjutustust ma ei tee vaid kirjutun üles ainult rahvasuust kuuldu," selgitas Vaike Hang oma töö põhimõtet. Ta tunnistab, et tahaks teha muuseumit Tõstamaale või Tõhelasse. Koduloolane ise eelistaks muidugi Tõhelat, kus seisab lagunev kirik, millest kaaks kujundada suurepärase muuseumi. Praegu ei taha ta materjale veel käest ära anda, kuna kasutab neid ise. Kes aga tunneb huvi oma koduküla või -talude ajaloo ja pärimuste vastu, neil avaneb võimalus tutvuda kogutud materjalidega ERMi arhiivis Tartus. Võiks veel

mainida, et Vaike Hang on kogu seda tööd teinud oma igapäevase leivateenimise kõrvalt, sest ametilt on ta teaduste akadeemia looduskaitsekomisjoni teadussekretär.

Kirjasatjate päeval kuulutati välja 40. etnoainese kogumise võistlus, millel seekord kindlat peateemat ei olegi. Kirjutada võib kõigil viimaste aastate jooksul väljapakutud teemadel: kohv, kohvikud, asjad minu elus, auto, jalgratas, raadio, televiisor jpm. Järgmisel aastal hakatakse rakendada juba uut korda, mis peaks andma kirjasatjatele tööd kallal nokitsemiseks rohkem aega. Nagu ütles ERMi direktor Jaanus Plaat, on kirjasatjad põhiliselt lühikesi muuseumi ja kogu rahva vahel. Etnograafilise ainese kogumine ulatub juba möödunud sajandisse, mil sellega tegi algust Jakob Hurt. Paljude toonaste kirjasatjate innukas töö oli üks neid samme, mis viis ERMi asutamisele 1909. aastal. Korrespondentide võrk sai selge- mad piirid 1931. a., mil kirjasatjatele hakati välja saatma täpseid küsimustikke mitmesuguste kultuuri valdkondade kohta.

Harvet Toots
"Sõnumilehe" toimetaja
Tallinn, 04.10.1997

ESIMESED SAMMUD UUDE SAJANDISSE

Oleme uhked inimeste üle, kes pingutasid Tõstamaa valla laste nimel. Lõpuks ometi saavad õpilased lõuna ajal sooja süüa. Soe supp on lapse jaoks ikka parem, kui näksida võileiba või õuna. Ja seda kõike kooli uues ja ilusas sööklas.

See aeg (15. - 29.sept) oli kõigile kaasosalistele raske. 15. septem-ber oli kuupäev, mil ametlikult pidi uus söökla tööle hakkama. Asjad aga ei läinud nii nagu kõik oleks tahtnud. Kui asjaajamised käivad läbi mitme maa firma ja inimese, siis võtab see aega ettearvamatult palju. Tänu mitmete inimeste pingutustele läheb asi aina paremaks ja koolilaste elu mugavamaks. Oleme juba teel selle poole, et kõik saaksid oma tööd teha korralikult ja inimväärses tingimustes.

Tublid naised - Sirje Mirk, Tatjana Matvejeva ja Merli Mirk

Osalistel oli raske elada teadmatuses 29. septembrini. Ei läinud päevagi mööda, kui keegi ei küsinud meilt: "Kas süüa ka saab?" või "Millal lapsed süüa saavad?" Raske on teha head nägu lastele ja lastevanematele, kui isegi ei tea, millal ja miks? Kurb oli vaadata, kui õpilased käisid ja ahhetasid uue söökla üle. Sealjuures omal kõhud tühjad ja suud vesised.

Nüüd, peale seda, kui lapsed saavad taas süüa, on lastevanematel üks suur mure vähem. Ei pea enam poes mõtlema ja nuputama, et mida küll homme võileiva peale panna? See aeg aitas vanematel aru saada, et 3 krooni ühe sooja lõuna eest ei ole tõesti palju. Võileibade tegemine rõõvib kindlasti rohkem raha ja aega. Nüüd võib Tõstamaa vald uhke olla, et lapsed ei pruugi tunni ajal tühja kõhu pärast kokku kukkuda.

Tänu tublidele naistele on uus köök oma avarad võimalused kasutanud. Lastelt soovime, et nad hoiaksid kõike seda uut ja ilusat, et kunagi saaksid ka nende lapsed ja lapselapsed seda kasutada. Kellel on sünnipäev või mõni muu vajadus ilusa saali ja hea toidu järele, võivad pöörduda meie poole. Oleme nõus alati aitama.

Söökla kollektiivi nimel Merli Mirk

JÄLLE ON MÖÖDAS ÜKS ÕPETAJATE PÄEV

Igal aastal, oktoobrikuu algul tähistatakse õpetajate päeva. On saanud traditsiooniks, et sel päeval panevad lõpuklasside õpilased oma võimed proovile asendades õpetajaid ja saades nii tunda selle ameti "mõnusi". Sel aastal viisid "asendusõpetajad" läbi väikese küsitluse kaasõpilaste seas. Ehk pakub huvi teistelegi, mida küsiti ja kuidas vastati. Esimeseks küsimuseks oli: Mis on sel aastal koolis huvitavam? Põhiliselt mainiti uut sööklat, tasemel tualettruume, remonditud uusi klassiruume.

Mida arvad uutest õpetajatest? Ägedad. Mitt on lahe. Kehka õps paneb päris korraliku mahvi peale. Arvuti õps on väga nunnu. Enam - vähem...saab asja selgeks küll! Toredad. Kehaline on liiga range. Arvuti õps on niiiii kena! Kõige rohkem kiidetakse Toomas Mitti, kuna tal on teistest õpetajatest erinev õpetusstiil.

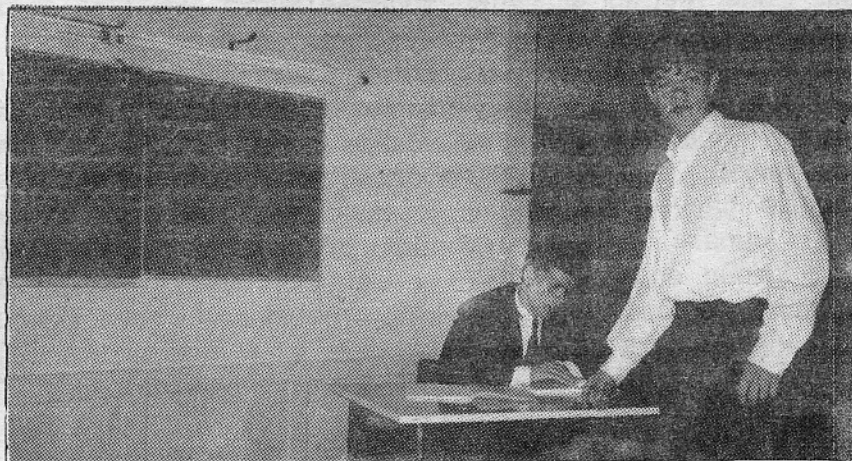
Kas õpetajate palk võiks tõusta? Võiks küll. Lausa peaks. Natuke küll. Ah, aitab neile küll sellest, mida nad praegu saavad. See sõltub ju sellest, kuidas keegi õpetab!

Kas pärisõpetaja on parem kui mänguõpetaja? Haritud ja ainet hästi valdav õpetaja on parim õpe-

taja. Mänguõpetajad on jamad, neil pole klassis korda. Pärisõpetajad suhtuvad õpetamisse tõsisemalt, aga nendega ei saa nii palju nalja.

Mis teeksid, kui oleksid õpetaja? Õpetaksin. Üritaksin õppeaine õpilastele nii hästi selgeks teha kui võimalik. Oleks hea õpetaja, paneks hindideid. Paneksin kahtesid ja nurka seisma. Laseksin tunnid õpilastel valida. Õpetaja amet on väga raske ja närvesööv, ka ei ole mul soovi selleks saada. Annaksin lahkumisavalduse.

**Küsitluse viis läbi
"mänguõpetaja" abiturient
Marge Päästel**

Pildil: "direktor" Andres Sahtel ja "muusikaõpetaja" Kaido Martson päevaprobleeme lahendamas.

TERE !

Siin me nüüd siis jälle oleme ja kui ausalt öelda, siis mitte just omal vabal tahtel. Ei hakka kedagi süüdistama ega näpuga vehkima, aga see "Tõstamaa Tuulte" toimetuse (täpsemalt toimetuse üks liige) võiks ennast veidi inimlikumalt üleval pidada ja mitte santazeerida teisi inimesi. Asi järgmine: sai üks õhta koju helistatud, kui see eespool kergelt mainitud toimetuse liige hakkas ähvardama, et mitte öelda välja pressima: kirjutada uus artikkel või muidu läheb temale adresseeritud isiklik kiri järgmises numbris avaldamisele. See kiri oli aga tõesti vägagi isiklik, lausa intiimne. Ei sobi ju vallaharvale rääkida sellest, kuidas "tegelikult" möödub meie tööst vaba aeg. Me punastaks vähi kombel pealaest jalatallani, kui kogu see rahvamass saaks teada, et me öösiti õunaraksus käime, kividega tänavalaternaid katki viskame, viimasest kui ühest aknast (eriti noormeeste omadest) sisse piilume ja uste taga kella anname ning siis minema jookseme. Seda kõike ei saa ju ometi kirjutada, mistõttu ei lausu me sellest sõnagi. Ei !

Millestki tuleb aga ikkagi kirjutada, kuna vastasel juhul ootaks meid eluaegne luksumine (rahvas lobi-seb, et luksumine pidavat tähendama teiste poolt tagarääkimist). Tähendab, et me tahtsime sinna- maale jõuda, et nagu . . . Küll seda artiklit on ikka raske kirjutada. Igatahes, me parem ütleme otse: täna me nimelt räägime, s.t. kirjutame Teile ühest ainsast imeilusast pühapäevast. Enne veel kui alustame, peaks mainima, et kõik pühapäevased päevad on siinkandis FANTASTILISED. On ju ikkagi vaba päev (mis sest, et viimane enne järgmist nädalavahetust).

See kaunis päev algas hommi-kuse, s.t. lõunase (kuna eelmine õhtu sai käidud endid baaridega tutvustamas) ülestõusmisega, mis kujunes ühele natuke raskemaks kui teisele.

Siinkohal ma protesteerin. Selgituseks lugejale, et nüüd kirjutatan jälle mina. Viimased kaks lõiku kirjutati tema. Ja ta ei tee seda üldse objektiivselt. Mul ei olnud absoluutselt raske ärgata, ainult padi oli armsalt pehme ja tekk mõnusalt soe. Miks peaks sellisest paradiisist nii kiiresti lahkuma? Ning veel üks asi, mida ta minuga ei kooskõlastanud - ega ikka iga pühapäev küll fantastiline ei ole. Noh aga see pühapäev, millest ta siin rääkida püüdis, oli küll päris okey.

Leidsime taas üksmeele ja püüame jälle koos jätkata.

Oo küll on võrratu hommik(lõuna), oo küll oli võrratu päev jne. Kui hommiku(lõuna)söögiga ühele poole saime, asusime teele, kes kontsadega isetormajatel, kes neljattalistel sussidel. Sihtpunkt oli meil juba ammu paika pandud, selleks oli üks vana veski. Võib-olla mõtlete, et mis sest vanast veskist ikka passida. Aga oli küll, sest see veski nägi välja nagu uus ning selle taustal oli uhke fotode jaoks poseerida.

Eputamisega lõpetanud, otsustasime ühe vana võla ära klaarida. Nimelt nädalatagusel jalutuskäigul olime metsast leidnud lossi, millele meil tookord ei õnnestunud kuidagi ligi pääseda. Põhjuseks olid sildid tekstiga "privat omrade", mis vist meie kiuste on igasugu põnevate asjade juurde üles pandud. Nädal tagasi sai omakeskis ähvardatud järgmine kord objektile mere poolt läheneda, et näha, kas sealgi piiravad meie uudishimu need tüütud plakatid. Suundusimegi läbi sügisese metsa alla mere äärde. Kusjuures metsas käimine ei tähenda siinmail murdunud puuokste otsas ukerdamist ja läbi võsade ragistamist. Täiesti vabalt võib sinna minna jalgratta või isegi lapsevankriga, sest mets on ristirästi täis ekstra radasid. Tänu sellele liigub seal massi rahvast ning üksildasest jalutuskäigust kaskede all ei tule midagi välja, millest on meil südamest kahju. Kui

olime kõigist nendest rahvahulkaadest mööda rassinud, jõudsimelõpuks mäekese jalamile, mille otsas teadsime asuvat "meie" lossi. Oh seda rõõmu, ei ühtegi rumalat märki, mis liikumist piiraks. Selle asemel hoopis üks traataed, millel olid aga spešal - trepid, mis lausa kutsusid ennast kasutama ja me arvame, et me kasutame neid ka edaspidi. Järgmisena võtsime kasutusele oma isiklikud abivahendid - küüned ja hambad ning vinnasime end mäest üles. Seal ta oli! tegime umbes 200 meetri kauguselt kähku mõned pildid ja tõmbasime vasakule ära metsa(no nii igaks juhaks).

Mis vahepeal toimus, pole oluline, igatahes saabusime õnnelikult koju. Seal jõudsimel just niipalju teha, et õhtust süüa, jalgu puhata, mõelda lähimale tulevikule ning juba olimegi jälle teel. Seekord bussiga, mis viis meid linna - Helsingborgi(täpsustuseks, et eelnev tegevus toimus linnast ca 13 km kaugusel Domsteinis).

Bussis tekkis meil mõte külla minna. Mõeldud - tehtud. Enne hüppasime veel läbi Shelli tanklast, et külakosti osta. Kuskilt alumise riuli pealt õnnestus meil üks normaalsete mõõtmetega šokolaad välja tõmmata, mille paber tundus kuidagi kummaline. Lähemal silmitsemisel ja näpuga katsumisel selgus, et asi oli kaetud paksu tolmu-korraga. Mõtlesime juba hirmuga, kas tõesti tuleb meil sellisega külla minna? Aga nutikad nagu me oleme, taipasime peagi, et kui võtta altpoolt teine šokolaad, siis peaks see veidi puhtam olema. Nii see oligi. Külakost taskus, olime kella üheksaks sõbra ja ametikaaslase maja juures. Selleks aga, et jõuda tema kambrikeseni, tuli meil kõigepealt kahest kägisevast uksest sisse minna, seejärel pimedas järsust trepist alla minna, läbida pime pesuruum ja siis teha järsk pööre paremale ning püüda mitte auku kukkuda. Peale seda kadalippu olime jõudnud ukse, millele me lõpuks ka koputasime.(Järg lk.7)

Ikka oli veel pime. Õnneks leidis keegi peagi lüliti - see ei funksinud. Veidi pimedas ringi kobamist ja uus lüliti - seekord töökorras. Koputasime, mis me koputasime, aga keegi ust ei avanud. Olime kergelt öeldes pettunud. Panime tule kustu ja läksime tulnud teed tagasi. Šokolaadi võtsime loomulikult endaga kaasa ja tundsin isegi heameelt, et peame seda ainult kahe inimese vahel jagama. Väike õhtune jalutuskäik läbi tule-desäras Helsingborgi kesklinna poole. Ilus oli. Rahulik oli. Kõigest

seltskond koeri inimestega, mõned autod ja üks kiirustav mees mobiil-telefoniga. Fooris süttis roheline tuli ja hakkasime üle tänava mine-ma, kui just sel hetkel ütles too sama mees mobiiliga oma telefoni midagi, mis meid ümber pöörduma ja talle õndsate nägudega järele vaatama sundis. Kas võib vööräl maal olles kuulda veel midagi kaunimat, kui tundmatu poolt lausutud: "...kaks lugu plaadi peal ...". See ei ole tõlge, vaid täpselt nii see mees ütles. Lükkasime alumise lõua ülemise juurde tagasi

ja läksime bussijaama bussi ootama.

Uinusime neli kaunist sõna kõrvus kumisemas.

*Sõnaseletused:

privat omrade - eravaldus

Noh, "Tõstamaa Tuuled", siin on teile artikkel. Kas avaldate ka või? Meie oleme oma kohuse igatahes täitnud, mis tähendab seda, et kirja ei tohi te avaldada.

Teinekord ärge enam nii tehke, see ei ole ilus!

Kasutame ka võimalust hõigata:

Heia - heia Sina vanune mees või naissoost isik.
Kui sa oled hele või tume, pikk või lühike, paks või peenike, triibuline või ruuduline, omad autot või jalgratast või rula või lennukit või helikopterit või rongi või bussi või trammi või trolli või uusi tosse krussis paeltega.
Sul on kodus jupp "Antilast" tellitud elektriga elektrijuhet ning Sinu lemmikväljendiks on "meybe, maybe not", siis oled just Sina see õige saatmaks meile uumat

eesti pop - muusikat.
Eelistatumad on Nancy. 2QS, Cater, Suveniir, X-PLODE, Untsakad, Audru Jõelaevanduse Ühing, Tzinn jpm.
Aadress toimetuses: A&O

Meil on ka välja pakkuda üks väike ajude ragistamine.

See koosneb kolmest küsimusest. Kui oled kõik ülesanded lahendanud, siis toimetaja vastused "Tõstamaa Tuulte" peakorterisse hiljemalt 21. detsembriks. Võitjale auhind.

1. Rootsi on ...

a) maailmajagu

b) kuningriik

c) Lõuna - Eestis asuv linn

d) ühepajatoit Võru murdes

2. Rootsi kroonprintsessi nimi on ...

a) Johanna

b) Silvia

c) Tiit

d) Victoria

3. Kui suur on ümmarguselt Rootsi elanike arv

a) 1,2 miljardit

b) 1,2 miljonit

c) 8,8 miljonit

d) 0,5 miljonit

Ah ja Oh s.t. Ele ja Gertti
Strandbaden, 11. - 12. oktoober

TÕSTAMAA MÕISASULASE POEG KIRJUTAS RAAMATU

Artemi Sutt
"Väinamere lained"
151 lehekülge
Kirjastus Printal
Tallinn 1996

Raamat algab tuntud ütle-mise "Davalna, Taalson" lahtiseleta-misega ja siis läheb tegevus mõisa põllule. Pisut elu - olust, rohkem armastusest, mis lõpeb Kastna kirikus altari ees.
Kuigi raamatus ainult veerand on Tõstamaast, on kenasti kirja pan-

dud pardijaht Heinlaiul, kus paugu-tavad ja mõnulevad Vene Paul (Vestmann) ja Vaikjärve Herman. Ei puudu Hermannilorilauludki. Et autor viidi Vene mobilisatsiooniga 1941. aastal Leningradi, siis on juttu kapten Tõnissonistki.

Autori nimi - Artemi Sutt - ei ütle vanematelegi inimestele midagi. Ennesõjaaegse pillimehe Suti Atsi akordionilugude saatel on tantsitud aga küll ja küll. Ats oli meierei "poiss" Tõstamaal ja Kastnas, kelle peamine ülesanne oli katla küt-

mine. Raamatus nimetab ta end uhkelt juhataja asetäitjaks. Läks Eesti sõjaväkke ja peale seda ta suhted Tõstamaaga olid külas-käikudel auto või purjejahi-ga. Rohkem ma ei jutusta, lugege ise.

Kui juhtute Kastna surnuaiale, siis imetlege tammepuust massiivset risti Atsi vanemate haua. On vastu pidanud viiskümmend aastat.

Andrei Udu

Tarkusetera

Kes minevikku ei mäleta, see elab tulevikuta.

ÕNNITLEME OKTOOBRIKU SÜNNIPÄEVALAPSI!

<i>Elumere tuules - tormis püsi ikka heas vormis!</i>		Laura Komfeldt	83	Hugo Paltson	74
		Elikonida Metsa	83	Ella Randi	73
		Rudolf Hannus	81	Andrei Kase	72
		Zinaida Õismaa	80	Niina Allikas	72
		Vilhelmine Vilgats	79	Andrei Udu	71
Aleksander Metsamägi	90	Juhan Hannus	78	Ella Puls	70
Lilli Ussanova	88	Arnold Kaleviste	78	Ülo Paap	65
Juhan Ristsalu	86	Lidia Vanatoa	77		
Elviine Jänes	85	Zinaida Meresmaa	76		

Inge ja Valdur

On kartagi kahekesi kergem, kui vapper olla ihuüksinda. Õnnitleme abiellumise puhul!

Tõstamaa Tuuled

TÄHELEPANU!

Gripi ja teiste ägedate hingamisteede nakkuste vastane vaktsineerimine Tõstamaal. Üheks tõhusaks võimaluseks haigestumisest hoidumiseks on gripi ja teiste ägedate hingamisteede nakkuste vastane vaktsineerimine. Vaktsineerimine on ERITI SOOVITATAV eakamatele inimestele, kes põevad südame - veresoonkonna ja muid kroonilisi haiguseid. Vaktsineerimine on samuti soovitatav poemüüjatel, õpetajatel, lasteaednikel, vallaametnikel ja meedikutel. Eestis registreeritud vaktsiini juhendi alusel ei ole võimalik vaktsineerida lapsi. Vaktsiini saab osta Tõstamaa apteegist, proovikogus on sinna juba tellitud. 1 doos maksab 80 krooni. Vaktsineerimine ja võimalike vastunäidustuste väljaselgitamine toimub Tõstamaa Tervisekeskuses, tööaegadel: E T K R 9-15; N 14-19. Täpsem info Tervisekeskuse telefonil 96 111; 8-25-230 445 või apteegist - 96 133. Asjast huvitatud - kiirustage, organismi kaitsevõime tekkeks kulub 2-3 nädalat.

Teade

Tõstamaa arst, dr. Madis Veskimägi viibib 3-7. novembril, 1997 a. erialasel täienduskursusel Tartus. Velskri vastuvõtt endistel aegadel E, T, K, R 9-15.00, N 14-15.00

AUTOJUHID!

Tõstamaa Tervisekeskuses on võimalik A, B ja C kategooria ning traktorijuhtide arstlik komisjon. Komisjoni aeg on neljapäeval, kella 14-15.00. Tulijatel võtta kaasa hea tervis, normis vererõhk, 2 passipilti ja komisjoni - tasu 50 Kr.

Tõstamaa Hoiuühingu likvideerijad müüvad (ka EVP-de eest) kirjaliku pakkumise teel alljärgnevat varad:

- endine Värati lauda hoone;
- endine Siitani väetiseküüni hoone;
- endine ait-veski alevis;
- ammoniaagisistern 25m³

Kirjalikud pakkumised esitada likvideerijatele aadressil: Tõstamaa, Varbla mnt. 10; Info tel. (244) 96067, 8 25 261814

Lp. Luule Pillutaja

Oleme tänulikud edaspidise koostöö eest. Ants Linnutaja aadressi saate toimetajatelt, kui soovite isiklikult temale oma arvamust edastada.

Toimetus

Noor naine (22. a.) ootab tööpakkumisi.
tel 96-231 k. 20 - 22.00

Lea Rannik
Ene Lehtsalu
Alo Adler

Tõstamaa Raamatukogu
Tõstamaa Seltsimaja
Tõstamaa Keskkool

tel 96 184
tel 96 172
tel 96 231